

A kiállítással a Musei Capitolini közönségének ebből az optimista, intenzív és „progresszív” Európából szeretnénk ízelítőt és élményt nyújtani.

TAKÁCS IMRE
a budapesti Iparművészeti Múzeum főigazgatója

A kiállítás katalógusában megjelent előszó rövidített változata.

■ A 2013-as Magyar–Olasz Kulturális Évad keretében a budapesti Iparművészeti Múzeum nagyszabású, mintegy száz műtárgyat felvonultató kiállítással mutatkozik be a római Musei Capitoliniben. A *Tiffany, Gallé e i maestri dell'Art Nouveau nella collezione del Museo di Arti Applicate di Budapest* (Tiffany, Gallé és a szecesszió mesterei az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből) című tárlat 2013. február 19-én nyílik, és április 28-ig tart nyitva.

Az Iparművészeti Múzeum art nouveau-gyűjteménye kiemelkedő jelentőségű. A tervszerű gyűjtés már az 1889. évi párizsi világkiállítás alkalmával elkezdődött, csúcspontját az 1900-as párizsi világkiállítás jelentette. Az itt megszerzett, a legfrissebb tendenciákat képviselő műveket a múzeum saját kiállításain is-

mertette a magyar közönséggel, inspirálva a magyar tervezőket és gyártókat. Így hatottak Louis Comfort Tiffany Budapesten bemutatott, lüsztertechnikával készült üvegei a magyar Zsolnay kerámiamanufaktúra művészi munkájára.

A kiállítás kiemelkedő kvalitású műtárgyakkal reprezentálja a szecesszió virágkorának, az 1889. évi párizsi világkiállítás és az 1911. évi torinói nemzetközi iparművészeti kiállítás közötti periódusnak technológiai és művészeti újításait és mutatja be a különféle művészeti ágak és a különböző nemzetiségű alkotók egymásra hatását. A tárlat anyagának nagy részét jelentő üveg- és kerámiatárgyak – Louis Comfort Tiffany, Émile Gallé, a Daum fivérek és a Zsolnay-gyár főműveinek – bemutatását ékszerek (René Lalique) és kárpitok (Rippl-Rónai József, Otto Eckmann) kiállítása teszi gazdagabbá.

A kiállítás és a katalógus koncepciója Csenkey Éva és Gálos Miklós művészettörténészek munkája.

Bővebb információ a következő internetes címeken olvasható: www.imm.hu, www.museicapitolini.org/ és www.magyarolasz.hu. (*Iparművészeti Múzeum – A szerk.*)

Határhelyzet-határesetek

XVI. BOT – Belsőépítészek Országos Találkozója Zsennyén

■ A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének (MAOE) Belsőépítész Választmánya *Határhelyzet-határesetek* címmel rendezte meg 2012. szeptember 14-15-16-án a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) támogatásának köszönhetően immár hagyományossá vált szimpóziumát az alkotóházzal nevezetes Zsennyén. A XVI. BOT címként használt mottója többféle jelentéstartalommal bírt, megannyi értelmezési lehetőséggel, amit azért a felkért előadók, hozzászólók tovább tágitottak.

Határhelyzetben volt (van) a szakma, amikor az egyébként szükségszerű építészeti alapképzés úgy kapott primátust, hogy a hajdani főtanszak, az általa kibocsátott diploma, és ami a legdöbbenetesebb, a

foglalkoztatási körök lajstroma sem tartalmazza a belsőépítész elnevezést. Ez nem egyszerű slendriánság, hanem, sajnos, lényegi probléma – egzisztenciális következményekkel.

Határhelyzethez értünk a tekintetben is, hogy szakmai besorolásunk ügyében elmozdult valami, és újabb két egyetemen indítják el a felsőfokú belsőépítész-képzést. Ideje is, hiszen az OKJ-s (Országos képzési jegyzék) tanfolyamokon végző lakberendezők finoman szólva változó színvonalon töltik be azt az űrt, mely a megbízatás hiányában vegetáló építészmérnököket is csábítja. A megfelelő jogosultsághoz kötött szakmagyakorlás (minimum a közberuházások esetében) elismertetése után, már nem lenne kifogásunk

az alanyi jogú művészkedés ma sajnálatos módon visszaélésekre és talmi ábrándok megvalósítására is alkalmat adó elvével.

Tóth Tibor Pál kurátor az üdvözlő szavak után ismertette az előttünk álló két és fél nap programját. Felolvasta a rangos előadói gárda névsorát, utána külön is köszöntötte Mikó Sándort, a konferencia örökös tiszteletbeli elnökét, valamint a fővédnököket, Ferkai András és Fekete Györgyöt.

Fekete György, a soproni egyetem professor emeritusa nyitóelőadásában nemcsak a Magyar Művészeti Akadémia elnökeként, hanem olyan belsőépítészként formálta szavait, aki kétkezi művelője az ipar- és képzőművészet különféle ágazatainak, sőt szakirányú publikációin túl átlép az irodalom határmezsgyéjén is. A bevezető előadás azonban nemcsak a művészetek területén professzionális teljesítményt nyújtó alkotó beszéde volt, hanem a kulturális közügyeinkkel foglalkozó, hivatalával azt irányító politikusé is. Beszámolt az akadémiai bizottságokban folyó munkáról, a miniszteri szintű változtatásokra jogosító kompetenciáról és az azóta oly' nagy vihart kiváltó Nemzeti Szalon ügyéről.

A kultúrpolitikát mint beavatkozást eleve gyanakvással fogadják sokan, különösen azok, akiknek az eddigi szűk marokból azért még csurrant, cseppent valami. A végletekig ellehetetlenült, egzisztenciális bizonytalanságban élő művész társadalom aggályait lehet szítani is mindenféle ideológiák mentén, de az vitathatatlan, hogy ha a művek és műfajok szélesebb skálája jut majd nagyobb nyilvánossághoz, akkor a megmérettetés sem marad „mutyizós”, szűk szakmai ügy, s ha az iparművészet a többi művészeti ághoz hasonló bemutatkozási lehetőséget és támogatást kap, az a belsőépítész javát is szolgálja.

Fekete György beszámolóját egy díszlettervezői blokk követte, elsőként Csikós Attila előadása *A zenés színpadtól a látványépítészetig* címmel. Őt a Magyar Állami Operaház vezető tervezőjeként elsősorban operák, balettelőadások és persze az itthon is meghonosított operabál színpadra álmódójaként ismertük eddig, de a képekkel bőségesen illusztrált zsennyei bemutatkozás a világ számos helyén kifejtett, nem kizárólag szcenikai jellegű munkásságára is ráirányított

ta figyelmünket. (E lap legutóbbi, 2012/4-es számából az olvasók szintén képet alkothattak a sokoldalú pályá nevezetesebb állomásairól az alkotó vallomása-ként.)

E sorok írója, aki szintén belsőépítésznek tanult, és építész-tervezőművész diplomát szerzett, majd a filmdíszlet-tervezői pályát választotta, ezúttal nála illetékesebbre hagyta, hogy a mozi világáról beszéljen, helyette a „Határhelyzet-határesetek” mottót fejtette ki az e cikk elején felvázoltnál részletesebben és plasztikusabban.

Talán a nemzetközi játékfilmgyártásban ismertebb a neve Bertalan Tivadarnak, mint a hazai mozinézők számára. A látványtervező-szakma doyenje számtalan film, televíziójáték vizuális hététerét alkotta meg, ezekből igen szerényen válogatott, s csak reménykedhetünk benne, hogy grafikusai, festői és írói életművét – mely cseppet sem periferikus a filmgyártásban professzionális szinten végzett munkájához képest – jövőre élénk tárja.

Szegő György építész, belsőépítész, építészeti szakíró és folyóirat-főszerkesztő valamennyi tevékenységi köréből adott ízelítőt, s a folyamatos tanulás fontosságára hívta fel a figyelmet, hiszen ez az átalakulás a megújulás kulcsa.

A szimpózium másnapján több előadó is foglalkozott a stílushatárok átlépésével. Elsőként az *Art deco és modernizmus* címmel Horányi Éva művészettörténész, muzeológus, majd kolléganője, Reichard Dóra következett. Előbbi a „gobelinszöveg” építész, Kóródy György munkásságáról beszélt, utóbbi Kovács Zsuzsa belsőépítész pályaképén mutatta be a váltást. A korszak miliójét megidéző kiállítás (*Art deco és modernizmus – lakásművészet Magyarországon 1920–1940*, Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2012) tervezője, Somlai Tibor nemcsak erről a munkájáról beszélt, hanem eddigi sokféle területet felölelő munkásságáról, kiemelve két szakmai és művészettörténeti igényvel megírt könyvét.

Ferkai András építészettörténész, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (MOME) Elméleti Intézetének igazgatója *Határ vagy szakadék* címmel értekezett legalább négyféle stílusirányzatról, melyek közvetlen előzményként, illetve történelmi, népi gyökerekként

vannak jelen az adott kor bútorművészetében, s az enteriőrökben. Ernyey Gyula formatervező, a MOME professor emeritusa a száz éve született Bozzay Dezső életművét méltatta, aki építő-iparművészből vált ipari formatervezővé. A hazai design meghatározó egyéniségének emlékkiállítására 2012. október 1–23. között volt látható a FUGA Budapesti Építészeti Központban. Bugár-Mészáros Károly építészettörténész *Belsőépítészlet és szcenika a színháztól a templomig* címmel tartott ezúttal is lebilincselően érdekes előadást. A kastélyszínházak színpadtechnikájáról oly bőszegesen buzogtak fel a szakirodalomban fennmaradt emlékek, hogy az éjszakai ráadás-vetítés ezúttal sem maradhatott el. A második nap délutánja ismét a belsőépítészektől végzett, de más alkotóterületeken megnyilvánuló lett. Nádai Tibor egy korábban róla készült portréfilmben, a *Fény tereiben* mutatta be munkásságának döntő hányadát kitevő funkcionális lámpacsalád tervezésének, gyártásának történetét, míg Ferencz István kollégánkról – aki építésztként praktizálva érdemelte ki többek közt a Kossuth-díjat – kiderült, hogy a folyamatban lévő diósgyőri vár-rekonstrukcióban a belsőépítészeti tervezést is magára vállalta. Garajszki József azért fordult el viszonylag hamar más művészeti ágak felé, mert elszomorította, hogy enteriőrjeit sűrűn és gátlástalanul lerombolták (ez nem csak vele fordul elő), ezért hosszabb kihordási idejű és szuverénebb műfajokban kezdett alkotni. Fa-, fém- és bőrplasztikák kerültek ki a keze alól, a grafikák, akvarellek és egyéb technikával készült képek pedig hat eddig kiadott könyvében, valamint a róla készült portréfilmben is megörökítődtek. Bánk András negyven évig volt a legismertebb magyar belsőépítész (Király József, Németh István, Hornicsek László) munkatársa, illetve szabadúszó tervezőművész, de 15 éve kizárólag a festészetnek él. Tájékepei, csendéletei abban a realista stílusban szólnak hozzánk, mely sohasem lesz korszerűtlen, míg azzal az igénnel fordulunk a képzőművészet felé, hogy gyönyörködtessen. O. Ecker Judit, a Magyar Építés Kamara Belsőépítész Tagozatának elnöke villámlátogatása szűkre szabott perceiben arról számolt be, hogy a tervezői jogosultság kérdésében hamarosan új állásfoglalás várható a felettes szerv részéről. Remélhető-

leg a nem kamarai tag tervezőművészek is részesülhetnek a kreditrendszerben megszerzhető tervezői részjogosultságban, amit részsikerként lehet elkönyvelni, de a küzdelmet tovább kell folytatni szakmai szervezeteinkben éppúgy, mint a képzési helyeken. A MOME-n az elmúlt évtizedek alatt túlsúlyba került építészettanítást úgy akarják a belsőépítészeti ismeretek elsajátításával egyensúlyba hozni, hogy a fiatalabb, de az enteriőrképzés gyakorlatában már jártas tanárokkal töltsék fel az üresedő helyeket.

A konferencia zárónapján moderatori közreműködéssel kötetlen témájú beszélgetés zajlott, melynek során a szakma nem túl rózsás helyzetéből való kilábalási lehetőségeket kerestük. Tildi Béla, az NKA Vizuális Művészetek Kollégiumának tagja a pályázati lehetőségekről tájékoztatott bennünket. Formális zárónyilatkozat idén sem készült, de az elhangzott hozzászólásokból egyértelműen kirajzolódott, hogy strukturális változásokra van szükség. A gazdasági válságra a kultúra állandó, mindent átható jelenlétével kell válaszolni. Leltárt kell készítenünk úgy egyenként, mint társadalmilag, hogy önmagunkra találjunk.

A 2012-es *Belsőépítészek Országos Találkozóján* elhangzottak fenti rövid kivonata, az előadók egy-két mondatba sűrített gondolatsora csak villanásnyit árult el az ott folyó munkáról, még kevesebbet annak hangulatáról. Ám akit a teljes anyag érdekel, az tájékozódhat a világhálón, mert Tóta József kollégánk felvette videofilmre az előadásokat, a szimpózium megszervezésében és az utómunkálatokban is oroszlánrészt vállaló Márton László Attila pedig feltette azokat a www.termuves.hu portálra. A leltárbavétel itt és most megtörtént, s csatolva eddigi konferenciáink részben már feldolgozott történetéhez, remélhetőleg még ebben az évben elkészül az összefoglaló kiadvány is.

GYÜRKY ANDRÁS
belsőépítész,

a MAOE Belsőépítész Választmányának tagja